
Bibliometria

91/099

SEN, Subir K. — GAN, Shyamal K.: Biobibliometrics: concept and application in the study of productivity of scientists = Int.Forum Inf.Doc. 15.vol. 1990. 3.no. 13-21.p. Bibliogr. 44 tétel.

A biobibliometria fogalma és alkalmazása a tudósok termelékenységének tanulmányozására

Bibliometria; Biobibliográfia; Tudományos kutatás

Elfogadott vélemény, hogy egy ország, intézmény vagy téma helyének meghatározására a tudomány társadalomtörténetén belül leginkább a kutatással-fejlesztéssel foglalkozó fontosabb személyiségek tevékenységének vizsgálata alkalmas. A tudósok (és alkalmazók) tevékenységét és annak társadalmi összefüggéseit életrajzi és publikációs adataik funkcionális kapcsolatait vizsgálva lehet kideríteni. Az életrajzi elemek általában a családi háttérre, a végzettségre, a szakmai eredményekre, címekre, díjakra, rangokra, oktatáson kívüli tevékenységekre stb. vonatkoznak. A publikációs elemek a kiadványok jellegét és számát, a közreműködőket, a publikálás eszközét, az idézeteket és hivatkozásokat, az életrajzi írásokat stb. tartalmazzák.

A biobibliometria mennyiségi és elemző módszer, amely az életrajzi és publikációs elemek közötti funkcionális kapcsolatok felderítésére és rögzítésére szolgál. Ilyen elvek alapján a szerzők részleges biobibliometriai elemzést végeztek az Indiai Nemzeti Tudományos Akadémia 28 (elhunyt) tagjára vonatkozóan, a vizsgálat

adatbázisaként memoárjaikat véve alapul. Kimutatták, hogy a kísérletező tudósok készek a leginkább az együttműködésre és a matematikusok a legkevésbé. A kor és termékenység szerinti 50%-os együtttható koncepciója betekintést nyújt a tevékenységi mintákba. Azok a személyek, akik kutatási-fejlesztési és oktatási intézményekben korán értek el magas pozíciót (pl. professzori rangot), termékenyebbek és együttműködésre készebbnek bizonyultak.

(Autoref.)

KÖNYVTÁR- ÉS TÁJÉKOZTATÁSÜGY

Általános kérdések

91/100

STEL'MAH, V.: Na kakom fundamente stroit' Vzglád sociologa na stereotipy bibliotečnoj ideologii = Bibliotekar'. Moskva. 1990. 7.no. 2-6.p.

Milyen alapra építkezzünk? A könyvtári ideológia sztereotípiái a szociológus szemével

Fejlesztési terv; Könyvtárosi hivatás; Könyvtár-szociológia; Könyvtárügy

A szovjet könyvtárügy előbb stagnálni kezdett, majd a 80-as évek közepétől mély válságba került. Az egyébként kozmetikázó statisztikák is jelentős hatóköri beszűkülésről tanúskodnak. A szovjet könyvtárak mindenekelőtt minőségi közönségüket veszítették el. A könyvtárhasználók zöme tanuló, nyugdíjas és elszegényedett állampolgár (belőlük egyre több van). A könyvtárak és a könyvtárosok társadalmi presztízse ugyancsak mélyre süllyedt.

A peresztrojka első öt évében még az a nézet volt uralkodó, hogy a könyvtárüggyel nincs sem-

mi baj. Csupán az utóbbi években léptek fel olyan könyvtárosok, akik alternatív szakmai szervezeteket kezdtek létrehozni, akik nekiláttak a kiútkeresésnek. Velük szemben mindmáig sok az apologéta. Közülük egyesek semmiféle válságról nem akarnak tudni, mások ilyen-olyan mértékű, ám az ügy egészére nem jellemző hiányosságokról beszélnek. De vannak olyanok is, akik egyenesen azt állítják, hogy a könyvtárügy – a centralizálás révén – mintegy megelőzte a peresztrojkát. (Ezekre a szerző számos példát hoz fel, s e példák „lelőhelye” kivétel nélkül a Sovetskoe bibliotekovedenie c. orgánumban.)

Szociológiai szempontból a szóban forgó „hitvédelem” teljesen érthető. Más kérdés: nem szabad neki felülni. Ellenkezőleg: le kell leplezni a benne található sztereotíp ideológiákat, mint a mély válság előidézőit. Ezek általános érvényesülése miatt lettek „a könyvtárak egyfelől áldozatok, másfelől kultúránk tragédiájának, emlékező képessége megsemmisítésének részesei”.

A következő ideológiai „balhitekről” van szó. Az első a könyvtárcentrikusság, a könyvtárak reális szerepének elleplezése. Következményeként a könyvtárak mindinkább eltekintettek attól, hogy létüket a társadalmi megrendelések indokolják. A második „balhit”: a monoideológia, amely a könyvtárakat a kommunista párt alázatós „szolgálóleányává” tette. Harmadikként az olvasásirányítás kanonizált formáját kell megemlíteni. Ez a kezdetekben szükséges tevékenység időközben bürokratikussá vált, s elriasztotta az olvasókat a könyvtáraktól. Végül a centralizált uniformizmus deformálta a könyvtári munkát. Még ma is sokan „fentről” várják, hogy mit kell tenni.

Ezek a fejtegetések azért időszerűek, mert a Lenin Könyvtár vezetésével elindultak a könyvtárügy átépítésének a munkálatai. Ám ezek legfeljebb kozmetikázó munkálatok, ha ugyan nem tudatos „mellébeszélések”. A szovjet könyvtárügyet az ő terápiás ajánlásaikkal („egy kicsit jobban kell dolgozni”, „javítani kell a könyvtárosok bérezésén”, „több pénz kell a könyvtárügynek”), pusztán velük, nem lehet rendbehozni, bár természetesen a jobb anyagi ellátásra szükség van. Ezen felül azonban arra is szükség van, amit egy moszkvai, a „lelki újjászületést” célzó fiókkönyvtár megnyitóján lehetett hallani: „A nép lelkiségét kívánjuk visszaadni, visszaadni a népnek azt az irodalmat, amelyet hosszú években át hiába keresett a könyvtárak polcain. Az orosz nép hagyományait tartalmazó krónikákat, a régi Oroszor-